

tako ne govore. — Posebno blagodejna je pa svoboda, ki jo pušča dr. Breznik pri takozvanem zevu; p. Škrabec, Levec in Bežek so doslej zahtevali, da naj se zev odpravi s sinicezo vselej, kadar se končuje prejšnja beseda in začenja naslednja z nenaglasnim zlogom. Breznik, zopet na podlagi žive izreke, dovoljuje hiat, vendar pa priporoča tudi rabo siniceze. — Prav potrebno je že bilo opozoriti pesnike na besede z zlogotvornim r-om, kakor so: rdeč, rjav, ržen i. dr., ki se morajo rabiti vselej dvozdvožno (in v tem slučaju priporoča Breznik pisavo rudeč), če ne slede za kakšnim samoglasnikom, ki začetni r lahko nase potegne n. pr.

Kaj veste vi, kaj to je kri,
sok živi, rdeči, vroči!

Tu se čita v drugi vrstici sok živir-deči ... Govoreč o predlogu s (z) jako dobro razlaga, kdaj naj ga pesnik rabi kot zlog, torej s; pri predlogu k (h) je moral zavrniti spako kē.

Izmed vseh poglavij najvažnejše pa je zadnje (VII.), kjer pisatelj govori o čistoči stikov. Marsikaj novega dovoljuje, kakor smo videli, zato pa odločno terja, da naj se stikajo kratki vokali zopet samo s kratkimi, dolgi z dolgimi, polglasniki le s polglasniki, ozki z ozkimi itd. Dokler so naši pesniki, od Prešerna začenši, rabili diakritična znamenja v zaznamovanje kratkih samoglasnikov ali polglasnikov, so bili stiki čisti; odkar pa je z l. 1895. tedanjí urednik „Ljublj. Zvona“, V. Bežek, samovoljno odpravil ta znamenja, se je začela javljati v tem oziru vedno večja anarhija, najprej v „Zvonu“, potem pa tudi v „Dom in Svetu“. Tako n. pr. vriva Zupančič: odšel je — veselje (stik kratkega vokala z dolgim, in vrhutega se izgovarja ali odšū je, ali pa: odšēw je). Tudi Sardenko je zagrešil v tem oziru več slabih stikov (str. 24).

Nazori našega kritika o tej kočljivi točki slovenske slovnice so trezni in jim bo težko kaj ugovarjati. Jaz bi pripomnil samo nekaj stvari. Bojim se najprej, da je Breznikovo vrhovno načelo glede stikov nekoliko preširoko in da bo najbrže treba nekoliko odjenjati v prilog očesu. Po njegovem nauku bi smeli n. pr. v onem Puškinovem citatu tudi tako-le rimati: tratil — t a t u! To bi bilo le dosledno; toda bi se li dr. Breznik sam upal dovoliti ta stik?! In še v eni točki se ne morem sprijazniti z zahtevo pisateljevo, namreč tam, kjer uči, da čitajmo v pred nemimi soglasniki, kadar ne tvori svojega zloga, kot f (po vzhodni, štajerski izreki) n. pr. v verz

vpijanite od sladkiga se strupa (Preš.)

naj bi morali brati fpijanite ... Tu gre po mojih mislih g. pisatelj predaleč. Če izgovorim besedo po zapadni, t. j. kranjski izreki, vendar še ne nastane iz jamba anapest! In če bi tudi, kaj zato? Tudi glede izreke raznih vokalov si bomo prišli najbrž navzkriž. Tako n. pr. v sonetu na str. 23. g. pisatelj sliši precej slabih stikov, dočim jaz čujem samo enega: s stene — prežene ...

Dr. Breznikova razprava o izreki v poeziji pomeni celo revolucijo na tem polju; naši mladi pesniki (in pre-

vajalci tujih pesnikov) mu bodo za velike svoboščine, ki jim jih daje, gotovo iz srca hvaležni. Dr. J. D.

Zgodovina katoliške Cerkve. Spisal dr. Anton Medved. Tiskala Katoliška Tiskarna. Cena vezani knjigi 3 K. 1912. — Vrsta slovenskih šolskih knjig se je pomnožila za važno knjigo — Cerkveno zgodovino za osmi gimnazijski razred. Dr. Medved piše v jedernatih, kratkih odstavkih, zraven mikavno in krepko, kolikor se da v knjigi, ki je namenjena za šolsko rabo in se mora vsled tega držati v tesnih mejah. Vendar bo knjiga jako dobro došla tudi za izvanšolsko rabo. Duhovnik in laik, ki želi dogodke cerkvene zgodovine imeti pregledno pred seboj, bo s pridom rabil dr. Medvedovo knjigo. Tudi predavateljem in govornikom bo dober pripomoček.

Livško jezero. Epska pesem. — Spisal Anton Klodič-Sabladoski, na svetlo dal v kom. zalozi Narodne tiskarne v Gorici Maks Klodič Sabladoski 1912. Cena 2 kroni. „Livškemu jezeru“ v osemindvajsetih spevih na 142 straneh vsebina je naivnorevna zgodba ljubezni med Cvetkom in Srečkovo hčerko Vido na livškem gradu, obdanem od jezera, kateremu odkoplje sloviti roparski vitez odtok in se tako približa gradu. Vida ubije lastnoročno s težkim kamnom viteza, Cvetko otme tasta, roparjev grad porušijo in sezidajo cerkev sv. Jakoba na Livku. To „historijo“ prepleta pisatelj s plehkimi refleksijami, 12, 24, 40, 41 itd.; se ponavlja v pripovedovanju: 92, 103, 109, 118; podaja orise, posnemajoč Homerja 53, Mažuranića 54, 117, 102, Weberja 9 sl, ali pa parafrizira Gregorčiča 16 sl. Schillerja 82, 134; verzificira zgodovino križarskih bojov pred Carigradom, posnema pridigo Prešernovega duhovnika v „Krstu“ in nagovor „pastirja“ v „Čengić-agi“ i. sl. Tako je delo vseskozi naivnošolskega značaja, metrična naloga, kjer pisatelj žalibog niti lahkega španskega troheja ne obvlada. Jezik je deloma boljši ko pri Lamurskem, vendar pa mrgoli hrvatizmov: grajanski 9, jezgroviti 13, celovala 21, od koda 35, čud 40, preozbiljno 41, dviže 43, strana 43, kratica 49, niz 49, tamo 59, užasno 66, pojas 71, zaluda 90 i. dr. — Slabo slovenski je: svojeje 3, vsakeje 42, mladenča 25, lehkovno 27, lov, lovi 27, plačavec 31, zlō (zelo) 32, stop (stopinja) 32, brumen 26, odpeljische (Fährstätte) 37, prosba 44, življenje, trpenje 45, pomagi (imper.) 48, možev (rod. množ.) 61, brdina, jezerina 57, pomaga (pomoč) 68, lehtev (rod. množ.) 76, kokodril 54, roparil 89, Bolec 88, plam 125, ženih 139 i. sl.; še grje: ni dobiti mogel hoda (= priti) 23, storil bi 31, storil si 63, vina težki 31, pride na snubo 36, odgovora nimam 36, do le-tega je imelo priti 37, dati na znanje 38, razprave vesti 41, govor vesti 51, česa ... povedal 52, 57, Carigradom sme se zvati 52, čudil na okrasih 53, o življenju se boječi 77, na kocko stavljáš 91 itd. Tiskarna je prispevala nekaj sočnosti s: Kristjan 46, kanin 30 i. dr.

To „najnovejše delo po napornem duševnem delu utrujenega pisatelja“ je priredil za javnost pisatelj sin, meneč, „da bi bilo v škodo slovenski književnosti, ko bi se dalje odlašala izdaja.“ Da je pieteta lepa reč in na mestu, priznamo; more pa li biti slovensko slovstvo takega dela veselo, naj sodi čitatelj teh vrstic sam.

Dr. I. Pregelj.

